

MAPA PUTA

ZA ODRŽIVO REŠENJE ZA SUZBIJANJE NEDOZVOLJENOG POSEDOVANJA, ZLOUPOTREBE I TRGOVINE
MALOKALIBARSKIM I LAKIM ORUŽJEM, PRIPADAJUĆOM MUNICIJOM I EKSPLOZIVIMA

NA ZAPADNOM BALKANU DO 2030. GODINE

MAPA PUTA

ZA ODRŽIVO REŠENJE ZA SUZBIJANJE NEDOZVOLJENOG POSEDOVANJA, ZLOUPOTREBE I TRGOVINE
MALOKALIBARSKIM I LAKIM ORUŽJEM, PRIPADAJUĆOM MUNICIJOM I EKSPLOZIVIMA

NA ZAPADNOM BALKANU DO 2030. GODINE

NEZVANIČNI PREVOD

Mapa puta za održivo rešenje za suzbijanje nedozvoljenog posedovanja, zloupotrebe i trgovine malokalibarskim i lakim oružjem i pripadajućom municijom na Zapadnom Balkanu do 2024. godine izrađena je u bliskoj saradnji sa svim relevantnim institucijama regiona pod okriljem Savezne Republike Nemačke, uz tehničku podršku SEESAC-a¹, i u koordinaciji sa Ujedinjenim Kraljevstvom, Francuskom i Evropskom unijom (EU).

Mapa puta sačinjena je na osnovu jasne političke opredeljenosti svih aktera u regionu za jačanje kontrole malokalibarskog oružja i suzbijanje njegovog širenja, koja je potvrđena usvajanjem **Zajedničke izjave** na regionalnom sastanku na visokom nivou na kome su se okupili zamenici/ce ministara unutrašnjih poslova i zamenici/ce ministara spoljnih poslova, održanom 1. februara 2018. godine u Podgorici u Crnoj Gori. Dokument je zvanično usvojen na samitu EU za Zapadni Balkan u Londonu 10. jula 2018. godine, ukazujući na snažnu volju jurisdikcija da reše izazove u vezi sa malokalibarskim i lakim oružjem na Zapadnom Balkanu i u Evropi.

Sprovođenje Mape puta pokazalo se uspešnim, što je potvrđeno nalazima procene na sredini njenog sprovođenja početkom 2023. godine. Pomenutom procenom potvrđeno je, između ostalog, da je Mapa puta relevantna za sve aspekte kontrole malokalibarskog i lakog oružja, kao i da ima važan uticaj na regionalnu koordinaciju i saradnju.² Na osnovu jedne od ključnih preporuka ove procene, nadležni organi iz regiona su na sastanku EU na visokom nivou posvećenom suzbijanju nedozvoljene trgovine oružjem u Jugoistočnoj Evropi, održanom u Briselu u maju 2023. godine, istakli svoju saglasnost i opredeljenost da nastave sprovođenje Mape puta i nakon 2024. godine. Pored toga, na Ministarskom forumu o pravosuđu i unutrašnjim poslovima u Skoplju 26-27. oktobra 2023. godine, EU i Zapadni Balkan su „iznova potvrdili svoju odlučnost da iskorene nedozvoljenu trgovinu malokalibarskim i lakim oružjem i njegovo širenje, i podsetili na sporazum postignut u maju 2023. godine, da se sprovođenje Mape puta za sveobuhvatnu kontrolu malokalibarskog i lakog oružja na Zapadnom Balkanu produži nakon 2024. godine“. Osim toga, prema

¹ SEESAC facilitira koordinaciju aktivnosti u oblasti kontrole oružja i borbe protiv nedozvoljene trgovine vatrenim oružjem na osnovu „Regionalnog implementacionog plana za suzbijanje širenja malokalibarskog i lakog oružja u Jugoistočnoj Evropi“, i pominje se u Zajedničkoj izjavi o unapređenju borbe protiv nedozvoljene trgovine vatrenim oružjem i municijom na Zapadnom Balkanu, koja je usvojena na Ministarskom forumu EU i Zapadnog Balkana o pravosuđu i unutrašnjim poslovima 16. decembra 2016. godine, kao i u Zaključcima predsedavajućih sa sastanka na visokom nivou održanom 16. maja 2023. godine povodom suzbijanja nedozvoljene trgovine vatrenim oružjem u Jugoistočnoj Evropi sprovođenjem specifičnih aktivnosti za Jugoistočnu Evropu navedenim u Akcionom planu EU za suzbijanje nedozvoljene trgovine vatrenim oružjem za period 2020-2025, uključujući i sprovođenje Mape puta za sveobuhvatnu kontrolu malokalibarskog i lakog oružja na Zapadnom Balkanu.

² Osim toga, nadležni organi Zapadnog Balkana pohvaljeni su zbog značajnog napretka ostvarenog u sprovođenju Mape puta, kako je naglašeno u izveštaju generalnog sekretara UN o malokalibarskom i lakom oružju za 2023. godinu. U izveštaju se ističe izuzetna važnost regionalnih Mapa puta, s posebnim osvrtom na Mapu puta Zapadnog Balkana.

Deklaraciji sa samita EU za Zapadni Balkan od 13. decembra 2023. godine, „Mape puta, čije je sprovođenje produženo nakon 2024. godine, predstavlja međunarodno priznat primer dobre prakse u oblasti regionalne saradnje radi jačanja kontrole malokalibarskog oružja“.

Nakon postignutog sporazuma, usledili su konsultativni sastanci sa Komisijama za kontrolu malokalibarskog i lakog oružja u celom regionu tokom 2023. godine, čime je osigurano regionalno vlasništvo nad postignutim rezultatima i njihova održivost. U nastojanju da se obezbedi sveobuhvatan pristup i potpuna inkluzivnost procesa, održane su konsultacije sa donatorima, regionalnim i međunarodnim partnerima, kao i sa predstavnicima/cama civilnog društva. Nadležni organi Zapadnog Balkana sastali su se u Podgorici 9-10. jula 2024. godine na 11. regionalnom koordinacionom sastanku za sprovođenje Mape puta i konsolidovali finalni revidirani tekst Mape puta. Mapa puta za sprovođenje u periodu od 2025. do 2030. godine usvojena je na Ministarskom forumu EU - Zapadni Balkan o pravosuđu i unutrašnjim poslovima 28. oktobra 2024. godine u Budvi.

Sprovođenje Mape puta olakšaće dalja zalaganja Zapadnog Balkana u ispunjavanju ključnih bezbednosnih zahteva za punopravno članstvo u EU, kako je navedeno u najnovijem saopštenju Evropske komisije „**Verodostojna perspektiva proširenja i pojačana saradnja EU sa Zapadnim Balkanom**“, i pratećem Akcionom planu **za podršku transformacije Zapadnog Balkana, Strategiji EU protiv nelegalnog malokalibarskog i lakog oružja i pripadajuće municije - osiguravanje oružja, zaštita građana³, donete 2018. godine, i Akcionom planu EU za kontrolu nezakonite trgovine vatrenim oružjem za period 2020-2025.**⁴ Pored toga, sprovođenje Mape puta nastaviće da neposredno doprinosi ostvarivanju ciljeva održivog razvoja broj 16 i broj 5, s posebnim osvrtom na potcilj 16.4. koji podrazumeva značajno smanjenje nezakonitih tokova novca i oružja do 2030. godine.

Osim toga, ovaj dokument predstavlja alat za merenje napretka i daje smernice za pružanje koordinirane i usaglašene podrške regionu u ovoj oblasti, što će dovesti do delotvornog i efikasnog korišćenja resursa donatora. Mapa puta se sprovodi kroz prilagođene akcione planove, koji podržavaju postojeće Strategije za kontrolu malokalibarskog i lakog oružja i integrisana je u njih, s merljivim ciljevima i konkretnim pokazateljima na osnovu kojih se meri napredak ostvaren na lokalnom i regionalnom nivou.

Svrha Mape puta jeste da nastavi da služi kao vodeći i sporazumni dokument koji su sačinili nadležni organi u regionu i koji je u njihovoj nadležnosti radi postizanja održivog rešenja za suzbijanje nedozvoljenog posedovanja, zloupotrebe i trgovine oružjem, municijom i eksplozivima na Zapadnom Balkanu. Ovaj dokument predstavlja potvrdu konsenzusa svih zainteresovanih strana u regionu o trenutnim izazovima, ciljevima koje treba ostvariti i rokovima za realizaciju aktivnosti. Dokument pruža sveobuhvatnu platformu za zajednički usaglašene nivoe ostvarivanja učinka i navodi opredeljenost jurisdikcija na strateškom, političkom i operativnom nivou, nadovezujući se na političku posvećenost *Programu akcije UN za sprečavanje, borbu protiv i iskorenjivanje nezakonite trgovine malokalibarskim i lakim oružjem u svim aspektima*, kao i na pravne obaveze proistekle iz *Protokola protiv nezakonite proizvodnje i trgovine vatrenim oružjem, njegovim delovima i municijom (Protokol UN o vatrenom oružju)*.

Uspešna realizacija Mape puta nastaviće da iziskuje usaglašeno angažovanje nadležnih organa na Zapadnom Balkanu, kao i pravovremenu, ciljanu i koordiniranu podršku međunarodnih partnera i donatora.

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=JOIN:2018:017:FIN>

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0608&from=nl>

VIZIJA MAPE PUTA:

Zapadni Balkan je bezbedniji region i izvoznik stabilnosti, sa uspostavljenim sveobuhvatnim i održivim mehanizmima, usklađenim sa standardima Evropske unije i drugim međunarodnim standardima za sprečavanje, identifikovanje, vršenje istraga, gonjenje i donošenje sudskih odluka za nedozvoljeno posedovanje, zloupotrebu i trgovinu oružjem, municijom i eksplozivima.

CILJEVI MAPE PUTA 2025-2030.

CILJ 1

Do 2030. godine, osigurati da zakonodavstvo u oblasti kontrole oružja bude uspostavljeno i u potpunosti harmonizovano sa regulatornim okvirom EU i drugim relevantnim međunarodnim obavezama i standardizovano širom regiona.

CILJ 2

Do 2030. godine, osigurati da politike i prakse kontrole oružja na Zapadnom Balkanu budu uspostavljene i utemeljene na činjenicama i kriminalističko-obaveštajnim podacima.

CILJ 3

Do 2030. godine, znatno smanjiti zloupotrebu, nedozvoljenu proizvodnju, nedozvoljeno posedovanje i nezakonite tokove oružja, municije i eksploziva.

CILJ 4

Do 2030. godine, znatno smanjiti snabdevanje, potražnju, nedozvoljeno posedovanje i zloupotrebu oružja, municije i eksploziva putem preventivnih mera.

CILJ 5

Do 2030. godine, znatno smanjiti rizik širenja i preusmeravanja u protivpravne tokove pomoću unapređenja bezbednosti i sigurnosti zaliha i odlaganja oružja, municije i eksploziva.

U Mapi puta poseban značaj dat je unapređenju rodne ravnopravnosti. Shodno tome, ovaj dokument je sačinjen na osnovu rodne analize kontrole malokalibarskog i lakog oružja/vatrenog oružja u regionu⁵ i naglašava njene ključne preporuke.⁶ Treba istaći da su žene i muškarci podjednako učestvovali u izradi i reviziji Mape puta. Integracija rodne perspektive i njena realizacija kroz nacionalne akcione planove biće pažljivo praćena i vrednovana kao ključni element za ostvarivanje boljih, održivijih i delotvornijih rezultata. Napredak ostvaren u implementaciji Mape puta biće procenjen pregledom na sredini njenog sprovođenja do 2027. godine, sa posebnim fokusom na Cilj 1.

5 SEESAC (2016) Rod i malokalibarsko i lako oružje u Jugoistočnoj Evropi, videti: http://www.seesac.org/f/docs/Armed-Violence/Gender_and_SALW_publication_eng-web.pdf.

6 SEESAC (2016) Praktični vodič za integrisanje rodne perspektive u zakonodavni i strateški okvir kontrole malokalibarskog i lakog oružja, videti: http://www.seesac.org/f/docs/Gender-and-Security/Gender_and_SALW_Toolkit_eng.pdf.

KLJUČNI POKAZATELJI UČINKA

Sprovođenje *Mape puta* pratiće se i procenjivati na osnovu sledećih ključnih pokazatelja učinka:

1. Nivo harmonizacije ili usaglašenosti pravnih okvira za kontrolu oružja sa regulatornim okvirom Evropske unije, Ugovorom o trgovini naoružanjem i *Protokolom UN o vatrenom oružju*.
2. Nivo usaglašenosti rodno odgovornih i činjenično utemeljenih Strategija/Akcionih planova za kontrolu malokalibarskog i lakog oružja sa *Mapom puta*.
3. Nivo odgovora organa za sprovođenje zakona kao i pravosudnih službi i sudstva na incidente sa oružjem, municijom i eksplozivima.
4. Broj slučajeva i količina oružja, municije i eksploziva koji su zaplenjeni unutar granica u poređenju sa brojem slučajeva i količinom oružja, municije i eksploziva koji su zaplenjeni na granici.
5. Broj prijavljenih slučajeva i količine oružja, municije i eksploziva zaplenjenih na granicama Evropske unije, a čiji trag vodi do Zapadnog Balkana, i broj prijavljenih slučajeva i količine oružja, municije i eksploziva koji su zaplenjeni širom Evropske unije, a čiji trag vodi do Zapadnog Balkana.
6. Broj dozvola za izvoz naoružanja i municije za koje je tokom postupka kontrole nakon isporuke utvrđeno da su preusmereni u protivpravne tokove.
7. Broj uspostavljenih i operativnih Fokalnih tačaka za vatreno oružje.

8. Nivo operativne saradnje među nadležnim organima u regionu, kao i sa državama članicama EU i međunarodnim agencijama, u suzbijanju krivičnih dela izvršenih sa vatrenim oružjem.
9. Broj incidenata i žrtava izazvanih oružjem i eksplozivima, razvrstanih po polu i starosti.
10. Broj oružja, municije i eksploziva koji su dobrovoljno predati, kao i legalizovanog ili onesposobljenog vatrenog oružja.
11. Broj prijavljenog oružja, municije i eksploziva (konfiskovanog, dobrovoljno predatog ili viška) koji su sistematski uništeni.
12. Broj oružja, municije i eksploziva u vlasništvu 1) institucija, 2) privatnih pravnih subjekata i 3) civila, koji su prijavljeni kao izgubljeni ili ukradeni.
13. Procenat građana koji se osećaju ugroženo zbog nedozvoljenog posedovanja i zloupotrebe oružja u svom okruženju.

1. ZAKONODAVNI I REGULATORNI OKVIR KONTROLE ORUŽJA I NJEGOVA STANDARDIZACIJA

Da bi kontrola oružja bila održiva, potrebno je da se politike, procedure i prakse upravljanja primenjuju na globalnom, regionalnom i lokalnom nivou. To znači da međunarodne, nacionalne, bezbednosne i nevladine organizacije, kao i privredni subjekti i druge zainteresovane strane obavljaju svoje delatnosti u skladu sa strogo propisanim i međusobno zavisnim uslovima. Stoga je neophodno da snažan zakonodavni okvir koji je usklađen sa EU, međunarodnim standardima, okvirima i smernicama bude opšti i prioritetni cilj svih aktivnosti.

Postoji očigledna potreba da se zakonodavni i regulatorni okvir na Zapadnom Balkanu dalje harmonizuje sa regulatornim okvirom EU i usaglasi sa Protokolom UN o vatrenom oružju kako bi se olakšalo reagovanje na relevantne i novonastale pretnje. U okviru ovog cilja, ostvarivanje utvrđenih potciljeva zasnivaće se na rezultatima postignutim u okviru prve faze sprovođenja Mape puta, čime će se doprineti kompatibilnosti zakona i procedura na Zapadnom Balkanu, kao i daljoj standardizaciji procedura i praksi u oblasti kontrole oružja.

Predviđene mere zasnivaće se na standardima EU i međunarodnim standardima za kontrolu oružja, municije i eksploziva, što će omogućiti koordinaciju sprečavanja, ublažavanja, reagovanja, kao i doslednosti, potpune kompatibilnosti, interoperabilnosti i kvaliteta.

CILJ 1. Do 2030. godine, osigurati da zakonodavstvo u oblasti kontrole oružja bude uspostavljeno i u potpunosti harmonizovano sa regulatornim okvirom EU i drugim relevantnim međunarodnim obavezama i standardizovano širom regiona. (KPU 1)

Potcilj	Polazna osnova	Vremenski okvir
<p>U potpunosti i redovno revidirati pravni okvir za regulisanje proizvodnje, nabavke i posedovanja za civilnu upotrebu, kao i suzbijanje nedozvoljene trgovine i zloupotrebe oružja i municije u skladu sa regulatornim okvirom EU i ostalim relevantnim međunarodnim obavezama.</p>	<p>Zakoni o oružju su na snazi u svim jurisdikcijama, ali još uvek nisu harmonizovani sa Direktivom EU o vatrenom oružju 2021/555, sprovedenim direktivama 2019/68 o obeležavanju vatrene oružja (izmenjene sprovedbenom direktivom 2024/325) i 2019/69 o oružju za uzbuđivanje i signalizaciju, Uredbom o primeni člana 10 Protokola UN o vatrenom oružju, Uredbom o onesposobljavanju 2015/2403 izmenjenom Uredbom 2018/337.</p> <p>Usvajanje sekundarnog zakonodavstva za podršku primarnom zakonodavstvu kasni u većini jurisdikcija.</p> <p>Detaljne procene stepena harmonizacije pravnog okvira sa pravnom tekovinom EU i Protokolom UN o vatrenom oružju sprovedene su u nekoliko jurisdikcija, proces usaglašavanja sa odredbama o kriminalizaciji iz Protokola UN o vatrenom oružju je i dalje u toku, pri čemu se primećuje značajan napredak u nekoliko jurisdikcija. Među njima, u tri jurisdikcije ostvareno je potpuno usklađivanje.</p>	<p>2025-2030</p>
<p>U potpunosti i redovno revidirati pravni okvir za regulisanje proizvodnje, nabavke i posedovanja za civilnu upotrebu, kao i suzbijanje nedozvoljene trgovine i zloupotrebe eksploziva (uključujući i pirotehnička sredstva) i prekursora eksploziva u skladu sa regulatornim okvirom EU.</p>	<p>Zakoni o civilnoj upotrebi eksploziva i pirotehničkih sredstava su na snazi u svim jurisdikcijama, ali još nisu harmonizovani sa relevantnim regulatornim okvirom EU (Direktiva 2014/28, Direktiva 2013/29, Direktiva 2014/58 i Direktiva 2008/43) u većini jurisdikcija.</p> <p>Sekundarno zakonodavstvo za podršku primarnog zakonodavstva još nije usvojeno u većini jurisdikcija.</p> <p>Zakoni o prekursorima eksploziva još nisu usvojeni u svim jurisdikcijama u harmonizaciji sa Uredbom 2019/1148 EU.</p>	<p>2025-2030</p>

<p>U potpunosti i redovno revidirati pravni okvir za regulisanje proizvodnje, trgovine, kao i suzbijanje nedozvoljene trgovine oružjem, municijom, robom dvojne namene i vojnom opremom u skladu sa regulatornim okvirom EU i ostalim relevantnim međunarodnim obavezama.</p>	<p>Zakoni o proizvodnji i trgovini oružjem, municijom i robom dvostruke namene usvojeni su i u svim jurisdikcijama i uglavnom harmonizovani sa Zajedničkim stavom EU 2008/944, Uredbom 2021/821 izmenjenom Uredbom 2023/2616, Sporazumom o trgovini oružjem i najnovijom Zajedničkom vojnom listom EU.</p>	<p>2025-2030</p>
<p>Osigurati kompatibilnost i standardizaciju relevantnih pravnih okvira za kontrolu oružja, municije i eksploziva širom Zapadnog Balkana.</p>	<p>Definicije i kategorizacije oružja, municije i eksploziva u nacrta zakona su uglavnom standardizovane širom regiona. Izmene i dopune krivičnih zakonika u skladu sa Protokolom UN o vatrenom oružju su u toku u nekoliko jurisdikcija, čime se jurisdikcije približavaju ostvarivanju standardizacije.</p>	<p>2030</p>
<p>Redovno razmenjivati dobre prakse sa posebnim fokusom na harmonizaciju pravnog okvira sa regulatornim okvirom EU i drugim međunarodnim obavezama.</p>	<p>Razmena informacija i dobrih praksi u pogledu harmonizacije sa regulatornim okvirom EU i drugim međunarodnim obavezama odvija se unutar regiona, kao i sa EU i državama članicama EU.</p>	<p>2025-2030</p>

2. ČINJENIČNO UTEMELJENE I RODNO ODGOVORNE POLITIKE , VOĐENJE EVIDENCIJE, PRIKUPLJANJE PODATAKA I IZVEŠTAVANJE

Postaje sve očiglednije da reagovanje na stare i nove izazove u oblasti kontrole oružja, kao što je primena nove tehnologije, promenljiv način delovanja (*modus operandi*), kao i dinamično društveno, političko i bezbednosno okruženje, zahteva politike koje će adekvatno odgovoriti na realne okolnosti koje se menjaju. Ove politike treba da budu uspostavljene na temeljnom i sveobuhvatnom okviru kako bi se efikasno i delotvorno sprovele potrebne mere kontrole. Za rešavanje postojećih i novih pretnji, potrebno je omogućiti regionalnim zainteresovanim stranama da u potpunosti iskoriste postojeće resurse, identifikuju nedostatke i odrede potencijalne sinergije koje će omogućiti bolje regulisanje, upravljanje i sprovođenje aktivnosti i zadataka svih ostalih uključenih aktera.

Prikupljanje preciznih, ažuriranih i sveobuhvatnih informacija o svim aspektima kontrole oružja već predstavlja prioritet za nekoliko vlada u regionu. U okviru regionalnog istraživanja o malokalibarskom i lakom oružju sprovedenom u 2018. godine utvrđeno je da praksa prikupljanja podataka u institucijama nije dosledna i standardizovana, kao i da često nije moguće dobiti potreban nivo detalja, naročito kada je u pitanju razvrstavanje podataka po starosti i polu. U mnogim slučajevima koordinacija institucija nije uspostavljena, što sprečava razvoj sektorskog pregleda i adekvatnih politika zasnovanih na činjenicama. Ostvarivanje potciljeva u okviru ovog cilja nastaviće da osigurava razvoj politika zasnovanih na činjenicama koje pružaju valjanu osnovu za delotvoran i efikasan odgovor na opasnosti malokalibarskog i lakog oružja/ vatrenog oružja. U cilju kreiranja rodno odgovornih politika, posebna pažnja će i dalje biti posvećena prikupljanju podataka razvrstanih po polu i starosti u okviru rutinske prakse širom regiona, kao i redovnom sprovođenju sveobuhvatne analize rodnih aspekata za sprovođenje procena i aktivnosti.

Osim toga, bolje prikupljanje, razmena i analiza podataka omogućiće da se odgovarajuće analitičke procene pretoče u znanje. Takođe, biće obezbeđeno upravljanje rizicima u suzbijanju nedozvoljene trgovine i zloupotrebe vatrenog oružja, čime će se doprineti radu policije zasnovanom na obaveštajnim saznanjima (*eng: intelligence-led policing approach*).

Konačno, detaljni, prikupljeni podaci koristiće se za izveštaje koji se pripremaju za proces pristupanja EU (Izveštaj o napretku, praćenje rezultata, itd.), kao i za međunarodne ugovore (u okviru UN, OEBS i drugi instrumenti), uključujući i sprovođenje Mape puta i ostvarivanje cilja održivog razvoja broj 16.

CILJ 2. Do 2030. godine, osigurati da politike i prakse kontrole oružja na Zapadnom Balkanu budu uspostavljene i utemeljene na činjenicama i kriminalističko- obaveštajnim podacima. (KPU 2 i 3)		
Potcilj	Polazna osnova	Vremenski okvir
Sačiniti/uskladiti Strategije i/ ili Akcione planove za kontrolu malokalibarskog i lakog oružja sa Mapom puta.	Strategije za kontrolu malokalibarskog i lakog oružja i/ili Akcioni planovi usklađeni sa Mapom puta usvojeni su u većini jurisdikcija. Nedovoljno angažovanje relevantnih vladinih institucija i aktera civilnog društva u kreiranju politika kontrole malokalibarskog i lakog oružja.	2025-2030
Potpuno integrisati rodnu i starosnu dimenziju u politike kontrole oružja i dati prioritet suštinskom učešću žena u kreiranju politika.	<p>Postignut je značajan napredak u integrisanju rodne perspektive u strategije za kontrolu malokalibarskog i lakog oružja i akcione planove, koji predviđaju sveobuhvatni skup mera za sagledavanje rodni aspekata potražnje, upotrebe i zloupotrebe vatrenog oružja. Međutim, izazovi su i dalje prisutni u operacionalizaciji i sprovođenju takvih obaveza. Analiza integrisanja rodni aspekata u pravne i strateške okvire kontrole oružja je završena. Zloupotreba oružja u kontekstu nasilja u porodici i dalje je zabrinjavajuća, a nedostaci u institucionalnom odgovoru su još prisutni.</p> <p>Posvećuje se nedovoljna pažnja sagledavanju veze između normi maskuliniteta i potražnje, upotrebe i zloupotrebe vatrenog oružja.</p> <p>Žene su i dalje nedovoljno zastupljene u kontroli oružja, naročito u operativnim i tehničkim aspektima. Osim toga, ženske organizacije i organizacije civilnog društva koje promovišu rodnu ravnopravnost nedovoljno su uključene u kreiranje politika kontrole oružja.</p>	2025-2030

<p>Redovno vršiti praćenje i evaluaciju primene strateških dokumenata u oblasti kontrole oružja.</p>	<p>Lokalni koordinacioni sastanci redovno se organizuju i obezbeđuju praćenje primene strategija za kontrolu malokalibarskog i lakog oružja. Evaluacija strateških dokumenata se ne sprovodi sistematski.</p>	<p>2025-2030</p>
<p>Standardizovati i institucionalizovati vođenje evidencije i prikupljanje podataka o oružju, municiji i eksplozivima, prema polu i starosti.</p>	<p>Prakse prikupljanja podataka nisu formalizovane niti standardizovane, i sporadično se primenjuju prilikom izrade politika. Postojeće prakse vođenja evidencije i prikupljanja podataka ne odražavaju složenost rizika, pretnji i aspekata u vezi sa oružjem, municijom i eksplozivima. Prikupljanje podataka o oružju, municiji i eksplozivima uglavnom nije automatizovano, a prisutna je i nedovoljna koordinacija između institucija, kao i nedostatak adekvatnih ljudskih resursa, što sve zajedno otežava razvoj politika zasnovanih na činjenicama. Rodni statistički podaci često se ne prikupljaju kao deo redovnih praksi prikupljanja podataka.</p>	<p>2028</p>
<p>Ojačati funkcije Komisija za kontrolu malokalibarskog i lakog oružja u pogledu planiranja, koordinacije i praćenja kako bi se osigurala delotvorne politike kontrole oružja.</p>	<p>Komisije za kontrolu malokalibarskog i lakog oružja, kao tela za praćenje i koordinaciju, formirane su u svim jurisdikcijama, sa ojačanim mandatom definisanim u nacionalnim strateškim dokumentima u pogledu planiranja, praćenja, koordinacije i izveštavanja o aktivnostima kontrole oružja. Neophodno je dodatno unaprediti koordinaciju na institucionalnom i međuinstitucionalnom nivou u nekim jurisdikcijama; Organizacije civilnog društva nisu u potpunosti integrisane u procese kreiranja politika kontrole oružja.</p>	<p>2025-2030</p>

<p>Ojačati i sistematizovati prikupljanje podataka krivičnog pravosuđa i izveštavanje o njima.</p>	<p>Primenjuju se različite metodologije prikupljanja podataka. Ne postoji mogućnosti dobijanja uporedivih podataka iz svih institucija sektora krivičnog pravosuđa.</p>	<p>2028</p>
<p>Osigurati da se svako pronađeno ili zaplenjeno oružje prati (na domaćem i/ili međunarodnom nivou).</p>	<p>Praćenje oružja je sporadično i neformalizovano. Standardne operative procedure (SOP) za praćenje, namenjene Fokalnim tačkama za vatreno oružje, tek treba da budu usvojene i da se primenjuju. Analize praćenja oružja se takođe vrše sporadično, a metodologija je nestanardizovana.</p> <p>Sve policijske službe imaju pristup INTERPOL-ovom sistemu za vođenje i praćenje evidencije o ilegalnom oružju (iARMS) i EUROPOL-ov sistem SIENA.</p>	<p>2025-2030</p>

3. SUZBIJANJE NEDOZVOLJENE PROIZVODNJE, NEDOZVOLJENOG POSEDOVANJA, ZLOUPOTREBE I NEZAKONITE TRGOVINE ORUŽJEM, MUNICIJOM I EKSPLOZIVIMA

Razmena operativnih i strateških kriminalističko-obaveštajnih podataka doprineće sistematičnom sprečavanju i ublažavanju pretnji koje vatreno oružje predstavlja na nacionalnom, regionalnom i međunarodnom nivou. „Skeniranje horizonta“, odnosno sistematično prikupljanje i analiza podataka radi identifikovanja potencijalnih pretnji, rizika, novih pitanja i mogućnosti, dodatno će unaprediti pripremljenost i integrisanje mera za smanjenje rizika i korišćenje relevantnih podataka i informacija u proces kreiranja politika, čineći pristup održivim.

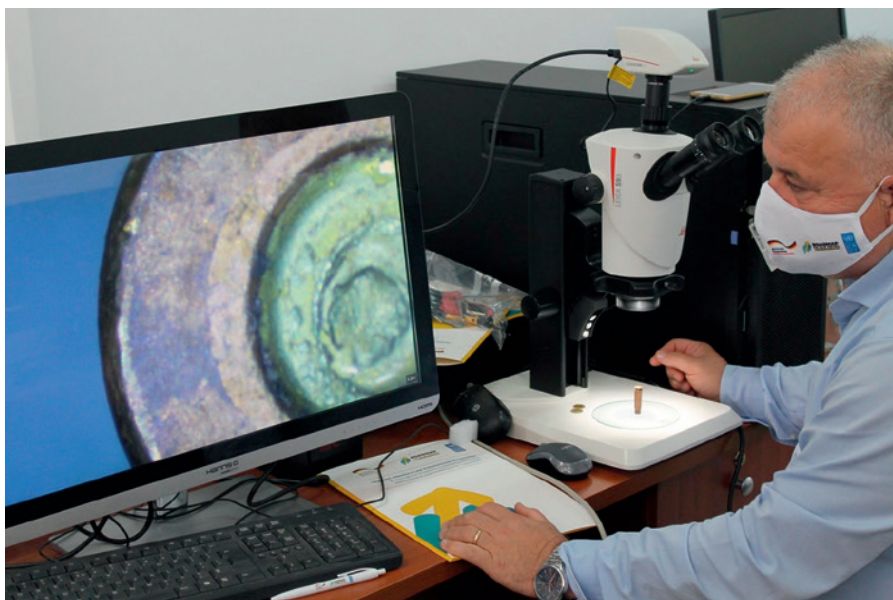
Temeljan pristup suzbijanju nedozvoljene trgovine i protoka oružja, glavnih komponenti, municije i eksploziva u ovom regionu zavisi od nekoliko faktora, a jedan od ključnih je jačanje prekogranične kontrole i sistematično praćenje pronađenog oružja. Delotvorna kontrola granica ne predstavlja samo sredstvo za sprečavanje krivičnog dela i svih pratećih aspekata, već i meru za izgradnju poverenja. Stroga i efikasna granična kontrola, zajedno sa pravovremenim istragama, gonjenjem i donošenjem sudskih odluka u vezi sa krivičnim delima u vezi sa oružjem, predstavlja preduslov za svaki dugoročni program lokalne i regionalne bezbednosti.

Preko 95% ukupne količine oružja proizvede se legalno, ali veliki deo tog oružja bude kasnije preusmeren u protivpravne tokove, što predstavlja ključni izazov i zahteva jaču kontrolu, praćenje i sprečavanje kroz poboljšane mehanizme kontrole, unapređene kapacitete, procedure i mere transparentnosti.

Reforma sektora bezbednosti, i aktivnosti za podršku unapređenja kapaciteta, koji su u toku u svim jurisdikcijama, znatno unapređuje kapacitete granične kontrole. Iako dosadašnji naponi omogućavaju ukupan prelaz na efikasnije, odgovornije i delotvornije sprovođenje zakona, još postoji potreba za obezbeđivanjem fokusirane pomoći koja će unaprediti znanja zainteresovanih strana u regionu da dodatno poboljšaju svoje kapacitete za sprečavanje i suzbijanje nedozvoljene trgovine vatrenim oružjem, glavnim

komponentama, municijom i eksplozivom. Postojeća prekogranična saradnja nadležnih organa biće podstaknuta dodatnom podrškom, a biće pružena i ciljana, konkretna pomoć.

Kroz *Mapu puta* institucije u regionu dobiće smernice za dodatno unapređenje svog pravnog okvira i korišćenje tehnoloških, ljudskih i drugih resursa u cilju uspešnije i jače granične kontrole radi suzbijanja nedozvoljene trgovine vatrenim oružjem, glavnim komponentama, municijom i eksplozivima. Ovaj dokument će u potpunosti podržati ciklus politika Evropske unije za borbu protiv teškog i organizovanog kriminala, naročito *Operativne akcione planove EMPACT VATRENO ORUŽJE*.

CILJ 3. Do 2030 godine, znatno smanjiti zloupotrebu, nedozvoljenu proizvodnju, nedozvoljeno posjedovanje i nezakonite tokove oružja, municije i eksploziva. (KPU 3, 4, 5, 6, 7 i 8)

Potcijl	Polazna osnova	Vremenski okvir
<p>Znatno ojačati sisteme analize rizika, kontrole, praćenja i sprečavanja preusmeravanja legalne trgovine u protivpravne tokove kroz unapređenje kapaciteta, procedura i transparentnosti.</p>	<p>Mehanizmi kontrole i sistemi analize rizika uspostavljeni su za konvencionalno oružje, ali ne i za prekursore. Nacionalni, regionalni, i međunarodni mehanizmi za praćenje su uspostavljeni. Izazovi postoje u vezi sa verifikacijom nakon isporuke. Nema pristupa COARM bazi podataka. Članstvo u Vasenarskom aranžmanu (<i>Wassenaar agreement</i>) nije odobreno.</p>	<p>2025-2030</p>
<p>Sprečiti i suzbiti nedozvoljenu trgovinu, zloupotrebu i nedozvoljenu proizvodnju i posjedovanje oružja, municije i eksploziva kroz poboljšane procedure, opremu i obuku ciljanih organa za sprovođenje zakona i krivičnog pravosuđa.</p>	<p>Metodologije analize rizika i SOCTA procenu (po uzoru na modele FRONTEX-a i EUROPOL-a) primenjuju se širom regiona, a skeniranje horizonta vrši se putem SEEFEN-a; SOP-ovi za kriminalističku policiju, jedinice za vršenje uviđaja, Fokalne tačke za vatreno oružje, graničnu policiju, carinu i poštanske službe su na snazi u svim jurisdikcijama. Ballističke laboratorije akreditovane su prema ISO standardima 17025 skoro u svim jurisdikcijama. Kapaciteti i sposobnosti službi kriminalističke i granične policije, kao i carine, u većem delu su unapređeni nabavkom specijalizovane opreme i policijskih pasa (K9). Službe granične i kriminalističke policije obučene su za detekciju, analizu rizika, suzbijanje nedozvoljene trgovine oružjem i njegove zloupotrebe, kao i za postupanje u hitnim situacijama.</p> <p>Visoka stopa fluktuacije stručnog osoblja. Moduli o vatre- nom oružju, municiji i eksplozivima još nisu integrisani u nastavne programe za obuku policije u svim jurisdikcijama. Nijedna jedinica za vršenje uviđaja još nije akreditovana prema standardu ISO 17020. Kapaciteti forenzičkih laboratorija za ispitivanje eksploziva i pirotehnike, kao i prekursora eksploziva u pojedinim jurisdikcijama su nedovoljni.</p>	<p>2025-2030</p>

	<p>Jedinice za borbu protiv sajber-kriminala nemaju dovoljno kapaciteta da vrše istrage u vezi sa vatrenim oružjem i odgovore na nastale pretnje. U većini jurisdikcija sprovedene su ograničene istrage o oružju koje je prijavljeno kao izgubljeno ili ukradeno. Rodna perspektiva još nije u potpunosti integrisana u redovne procedure i svakodnevne operacije u vezi sa istragama o varenom oružju, municiji i eksplozivima.</p> <p>Kapaciteti Fokalnih tačaka za vatreno oružje nisu u potpunosti operativni u većini jurisdikcija.</p> <p>Neusklađena sudska praksa u pogledu izricanja kazni za krivična dela sa vatrenim oružjem, municijom i eksplozivima na lokalnom i regionalnom nivou. (Krivična dela u vezi sa vatrenim oružjem, municijom i eksplozivima se pretežno kvalifikuju kao nedozvoljeno posedovanje, a ne kao prikupljanje prihvatljivih i relevantnih dokaza za uspešno rešavanje slučajeva nezakonite trgovine vatrenim oružjem). Ograničeni specijalizovani ljudski i tehnološki kapaciteti pravosudnog sistema za delotvorno procesuiranje krivičnih dela u vezi sa nedozvoljenom trgovinom vatrenim oružjem.</p> <p>Prijavljen je manji broj slučajeva otkrivanja vatrenog oružja, municije i eksploziva na granicama nego unutar jurisdikcije. U nekim jurisdikcijama, prijavljene su pretnje nedozvoljene trgovine malokalibarskim i lakim oružjem, municijom i eksplozivima, putem poštanskih paketa, brze kurirske dostave i paketa bez nadzora u kopnenom prevozu. Prijavljen je povećan broj pretnji od prisustva oružja duž ruta krijumčarenja migranata u nekim jurisdikcijama. Zapadni Balkan je i destinacija i tranzitni put za oružje za ispaljivanje manevarske municije. U okviru KPU broj 5, nisu dati statistički podaci o oružju zaplenjenom u državama članicama EU a koje potiče sa Zapadnog Balkana, što bi omogućilo bolje praćenje njihovog protoka.</p>	<p>2025-2030</p>
--	---	-------------------------

<p>Unaprediti međuinstitucionalnu saradnju na operativnom nivou u pogledu deljenja kriminalističko-obaveštajnih podataka, uključujući pružanje sistematskih i pravovremenih povratnih informacija.</p>	<p>Razmena kriminalističko-obaveštajnih podataka među različitim jedinicama i institucijama nije adekvatna i formalizovana. Pružanje povratnih informacija o kriminalističko-obaveštajnim izveštajima i akcijama je sporadično i neusaglašeno.</p>	<p>2025-2030</p>
<p>Ojačati bilateralne, regionalne i međunarodne mehanizme i platforme za saradnju radi suzbijanja zloupotrebe, nedozvoljene proizvodnje, posedovanja i trgovine oružjem, municijom i eksplozivima.</p>	<p>Većina jurisdikcija redovno razmenjuje informacije bilateralno i sa EUROPOL-om, INTERPOL-om, FRONTEX-om, EUROJUST-om i drugim relevantnim akterima. Sve jurisdikcije učestvuju u bilateralnim i međunarodnim operativnim akcijama koje vode EUROPOL, INTERPOL, EMPACT i FRONTEX. Sve jurisdikcije redovno učestvuju u regionalnim mrežama SEEFEN-a, granične policije i carine, kriminalističke policije, Fokalnih tačaka za vatreno oružje, kao i mrežama tužilaca Zapadnog Balkana.</p>	<p>2025-2030</p>

4. PODIZANJE NIVOVA SVESTI, EDUKACIJA, LEGALIZACIJA, DOBROVOLJNA PREDAJA I ONESPOSOBLJAVANJE

Procenjuje se da je i dalje veliki broj oružja prijavljen u nelegalnom posedu građana na Zapadnom Balkanu. U pogrešnim rukama, takvo oružje ima destabilizujući potencijal čije dejstvo postaje sve veće. Kao takvo, oružje predstavlja stalnu opasnost za zajednice, društva i institucije. I dalje se prijavljuje veliki broj samoubistava i zloupotrebe oružja u rodno zasnovanom nasilju. Analiza uticaja vatrenog oružja vrši se sporadično.

U okviru ovog cilja Mape puta, predviđeni su potciljevi koji će se baviti društvenim tenzijama, izgradnjom pouzdanosti i poverenja, kao i nizom izazova u oblasti znanja, stavova i ponašanja sa fokusom na državne institucije, privatne subjekte, zajednice i pojedince/ke. Posebna pažnja biće posvećena unapređenju odgovora na zloupotrebu vatrenog oružja u slučajevima nasilja nad ženama, nasilja u porodici i drugim oblicima rodno zasnovanog nasilja.

Osim toga, prikupljanje oružja, municije i eksploziva predstavlja jednu od mera kontrole i spada među najsloženije aktivnosti jer zahteva tesnu saradnju više institucija, kao i izgradnju poverenja sa ciljnom zajednicom / društvom. Kampanje prikupljanja oružja koje su već sprovedene u regionu pokazale su da je za uspešnu dobrovoljnu predaju i/ili legalizaciju vatrenog oružja, neophodno pravilno i međuinstitucionalno planiranje kako bi se povećalo poverenje u bezbednosne institucije.

U ovom kontekstu, ovaj cilj dodatno teži ostvarivanju kontinuiranog smanjenja količine oružja, municije i eksploziva u nedozvoljenom posedu putem dobrovoljne predaje, kao i primenom mera legalizacije i onesposobljavanja kako bi se smanjilo nedozvoljeno posedovanje vatrenog oružja. Kada se pravilno kombinuju, ovi aspekti mogu uticati na smanjenje društvenih, ekonomskih i ekoloških posledica nekontrolisanog širenja i posedovanja oružja, municije i eksploziva na nivou jurisdikcije i regiona.

CILJ 4. Do 2030. godine, znatno smanjiti snabdevanje, potražnju, nedozvoljeno posjedovanje i zloupotrebu oružja, municije i eksploziva putem preventivnih mera.⁷ (KPU 9, 10 i 13)

Potcijl	Polazna osnova	Vremenski okvir
<p>Povećati nivo svesti licenciranih fizičkih i pravnih lica (uključujući proizvođače oružja, municije i eksploziva, brokere, trgovce, prevoznike, kolekcionare) o opasnostima zloupotrebe, nedozvoljenog širenja i rizicima od preusmeravanja oružja, municije i eksploziva u protivpravne tokove.</p>	<p>Neadekvatan nivo svesti i usaglašenosti u okviru streljana i lovišta/lovačkih udruženja, maloprodajnih objekata, kompanija za obezbeđenje. Povećan nivo svesti institucija, naročito o nedozvoljenoj trgovini koja se vrši preko brze pošte / poštanskih pošiljki i internet portala. Nizak nivo svesti prevoznika i kurirskih službi o riziku nedozvoljene trgovine. Relevantni organi za izdavanje dozvola su sačinili interne programe usaglašenosti robe dvostruke namene i vojne opreme i sprovode ih. Kod pravnih subjekata i inspektora prisutan je nedostatak znanja o harmonizovanim standardima za proizvodnju eksploziva, prekursora eksploziva i kategorizaciju pirotehničkih sredstava.</p>	<p>2025-2030</p>
<p>Povećati poverenje javnosti u bezbednosne institucije i uspostaviti održiva partnerstva radi jačanja promovisanja kontrole oružja i bolje informisanosti.</p>	<p>Registracija velikog broja kratkog vatrenog oružja uglavnom se opravdava samoodbranom. Prema Barometru Saveta za regionalnu saradnju za 2023. godinu, 45 odsto građana izjavilo je da se oseća ugroženo zbog nedozvoljenog posjedovanja i zloupotrebe oružja u njihovom okruženju. Informisanje i komunikacija sa zajednicom povremeno se sprovode. Ograničeno angažovanje parlamentarnih odbora u nadzoru sprovođenja zakona, sporadično uključivanje i nedovoljan nivo svesti civilnog društva i relevantnih pravnih subjekata. Nizak nivo partnerstva sa proizvođačima inovativnih tehnologija. Javnost se redovno informiše o zaplenjenom oružju, municiji i eksplozivima i incidentima u vezi sa vatrenim oružjem.</p>	<p>2025-2030</p>

⁷ Legalizacija i deaktivacija se ne primenjuju za municiju i eksplozive.

<p>Povećati nivo svesti i edukaciju opšte populacije o opasnostima oružja, municije i eksploziva.</p>	<p>Nedostatak pouzdane metodologije za procenu broja nelegalnog vatrenog oružja širom regiona. Visok procenat samoubistava vatrenim oružjem u poređenju sa drugim smrtnim ishodima u nekim jurisdikcijama. Ograničen nivo svesti o potrebnoj podršci žrtvama oružanog nasilja. Formiran je regionalni tim za povećanje nivoa svesti, koji će se fokusirati na integrisane mere za povećanje nivoa svesti, uključujući ulogu medija. Ciljane kampanje za podizanje nivoa svesti i edukativne sesije su sprovedene ili planirane u nekoliko jurisdikcija.</p> <p>Svest o rasprostranjenj zlopotrebi vatrenog oružja u nasilju u porodici i rodno zasnovanom nasilju znatno je povećana među donosiocima odluka, relevantnim stručnjacima i medijima.</p> <p>Mladi muškarci su i dalje nesrazmerno prisutni kako među počiniocima tako i među žrtvama oružanog nasilja. Potražnja za oružjem veća je među mladim muškarcima. Nesrazmerna izloženost mladih muškaraca oružanom nasilju.</p>	<p>2025-2030</p>
<p>Povećati nivo svesti javnosti o opasnostima slavljeničkog pucanja.</p>	<p>Veliki broj povreda i materijalna šteta izazvane upotrebom vatrenog oružja tokom slavljeničkog pucanja (šenlučenja). Mali broj slučajeva za koje je pokrenuta istraga/doneta presuda, kao i blaga kaznena politika.</p>	<p>2025-2030</p>

<p>Poboljšati partnerstvo sa medijima i povećati nivo njihove svesti o značaju adekvatnog izveštavanja o zloupotrebi oružja i nasilju izvršenim uz upotrebu vatrenog oružja.</p>	<p>Izveštavanje medija o zloupotrebi vatrenog oružja je nekoherentno i blagonaklono, uglavnom u kontekstu „kulture oružja“ i predstavljanja „vatrenog oružja u sklopu tradicionalnih vrednosti“, itd. Nedovoljna rezponzivnost institucija na izveštavanje medija, kao i naknadno izveštavanje o slučajevima.</p> <p>Partnerstvo između novinara/ki iz regiona i predstavnika/ca ministarstva unutrašnjih poslova / policijskih službi u oblasti izveštavanja o rodno zasnovanom nasilju je ojačano. U toku je izrada smernica za izveštavanje o incidentima u vezi sa vatrenim oružjem.</p>	<p>2025-2027</p>
<p>Sistematski primenjivati legalizaciju vatrenog oružja i dobrovoljnu predaju oružja, municije i eksploziva kao sredstva za smanjenje nedozvoljenog posedovanja i zloupotrebe.</p>	<p>Legalizacija se sporadično primenjuje u pojedinim jurisdikcijama. Periodi preregistracije produženi su nakon izmena i dopuna zakona u nekim jurisdikcijama.</p> <p>U pojedinim jurisdikcijama nije uspostavljeno zakonodavstvo koje dozvoljava dobrovoljnu predaju oružja, municije i eksploziva u nedozvoljenom posedu, uključujući i pravovremeno reagovanje na određene događaje.</p>	<p>2025-2030</p>
<p>Sistematski koristiti onesposobljavanje za smanjivanje nedozvoljenog posedovanja vatrenog oružja.</p>	<p>Propisi o onesposobljavanju su na snazi u nekoliko jurisdikcija. Primena i kapaciteti za verifikaciju onesposobljavanja su nekonzistentni.</p>	<p>2025-2030</p>

5. SISTEMATIČNO FIZIČKO UNIŠTAVANJE I UPRAVLJANJE ZALIHAMA ORUŽJA, MUNICIJE I EKSPLOZIVA

Kontinuirano prisustvo viška, i ilegalnog oružja, municije i eksploziva neminovno deluje kao faktor destabilizacije u ovom regionu i zbog čega mogućnost nedozvoljene trgovine ostaje prisutna. Neposredna i sistematična verifikacija i fizičko uništavanje viška i konfiskovanog oružja, municije i eksploziva predstavljaju ključne aktivnosti za suzbijanje njihovog širenja (tj. smanjenje rizika od snabdevanja ilegalnog tržišta). Svrha Mape puta i potciljeva u okviru ovog cilja jeste smanjenje zaliha putem sistematskog i fizičkog uništavanje viška, pronađenog ili konfiskovanog oružja, municije i eksploziva.

Upravljanje zalihama je širok pojam, koji između ostalog obuhvata upravljanje i rukovođenje zalihama, pored specifičnih tehničkih oblasti bezbednosti i sigurnosti zaliha. Ako se njima ne upravlja i rukovodi pravilno, zalihe oružja, municije i eksploziva mogu da se povećaju, propadnu, oštete ili izazovu neposrednu opasnost po bezbednost ukoliko se ne skladište i ne transportuju pravilno i ukoliko se njima ne rukuje na odgovarajući način. Ostvarivanje potciljeva u okviru ovog cilja osiguraće da nadležni organi na Zapadnom Balkanu upravljaju zalihama u skladu sa međunarodnim standardima i dobrom praksom. Na ovaj način, nacionalni organi biće osposobljeni da primenjuju, prate i sprovode upravljanje zalihama tokom roka trajanja oružja, municije i eksploziva u okviru širih zaduženja upravljanja.

CILJ 5. Do 2030. godine, znatno smanjiti rizik širenja i preusmeravanja oružja, municije i eksploziva u protivpravne tokove pomoću unapređenja bezbednosti i sigurnosti njihovih zaliha i odlaganja. (KPU 11 i 12)

Potcilj	Polazna osnova	Vremenski okvir
<p>Sistematski smanjiti viškove zaliha malokalibarskog i lakog oružja, municije i eksploziva putem ekološki prihvatljivog uništavanja, kao i drugim metodama.</p>	<p>Uspostavljeni su SOP-ovi za uništavanje, uz sagledavanje ekološkog uticaja. Uništavanje oružja se vrši periodično. Većina jurisdikcija poseduje ovlašćene objekte za uništavanje municije / objekte za demilitarizaciju. Pojedine jurisdikcije nemaju procedure za upravljanja rokom trajanja municije. Najmanje jedna jurisdikcija poseduje veliku količinu viška municije.</p>	<p>2025-2030</p>
<p>Redovno i bezbedno uništiti konfiskovano i prikupljeno malokalibarsko i lako oružje, municiju i eksplozive ili ih odložiti na drugi transparentan način.</p>	<p>SOP-ovi za uništavanje su na snazi. Periodično uništavanje oružja (gde je relevantno) vrši se nakon konfiskovanja oružja u skladu sa konačnom sudskom odlukom i okončanim relevantnim upravnim postupcima koji se odnose na oružje ili nakon kampanja dobrovoljne predaje. U većini jurisdikcija postoje ovlašćeni objekti za uništavanje.</p>	<p>2025-2030</p>
<p>Ojačati kapacitete relevantnih institucija u jurisdikcijama za primenu sistema upravljanja rokom trajanja malokalibarskog i lakog oružja i municije.</p>	<p>Uspostavljeni su planovi inspekcije u okviru oružanih snaga uz primenu različitih standarda. Sistem upravljanja rokom trajanja razvijen je kod nekih jurisdikcija, ali nije standardizovan. Visok stepen fluktuacije i osipanja stručnog osoblja. Ograničeni kapaciteti u oblasti edukacije i obrazovanja.</p>	<p>2025-2028</p>

<p>Osigurati bezbedne i sigurne objekte za skladištenje malokalibarskog i lakog oružja, municije i eksploziva na osnovu utvrđenih potreba i u skladu sa međunarodnim standardima.</p>	<p>Stepen sigurnosti i bezbednosti skladišnih objekata za malokalibarsko i lako oružje, municije i eksploziva (organa za sprovođenje zakona i oružanih snaga) razlikuje se u celom regionu. Analiza troškova i koristi skladišnih kapaciteta za malokalibarsko i lako oružje, municiju i eksplozive sprovedena je u nekim jurisdikcijama.</p>	<p>2025-2028</p>
<p>Ojačati kapacitete institucija za praćenje, nadzor i evaluaciju zaliha oružja, municije i eksploziva pravnih i fizičkih lica.</p>	<p>Kapaciteti ljudskih resursa i administrativni kapaciteti relevantnih pravnih lica (radionice za popravku, prodavnice, strelišta, lovišta, privatne bezbednosne kompanije, proizvođači, trgovci, centri za obuku, fizička lica kao što su kolekcionari) za uspostavljanje i sprovođenje internih sistema inspekcije za upotrebu i skladištenje oružja, municije i eksploziva generalno su niski. Minimalan broj članova/ica osoblja nadležnih organa radi na ovim zadacima i obuka za vršenje inspekcije je nedovoljna.</p>	<p>2025-2028</p>

ANEKS - DEFINICIJE

Za potrebe ovog dokumenta i izveštavanje prema ključnim pokazateljima učinka primenjuju se sledeće definicije:

1. **„Malokalibarsko i lako oružje”⁸** znači svako ručno prenosivo smrtonosno oružje koje izbacuje ili ispaljuje, koje je izrađeno da izbacuje ili ispaljuje, ili se može lako prepraviti da izbacuje ili ispaljuje sačmu, zrno, ili projektil delovanjem eksploziva. Termin ne obuhvata oružje koje se smatra starim malokalibarskim i lakim oružjem ili njegove replike.

2. **„Vatreno oružje”** znači svako prenosivo cevno oružje koje ispaljuje, izrađeno je da ispaljuje ili se može prepraviti za ispaljivanje sačme, zrna ili projektila delovanjem zapaljivog punjenja, osim ako je izuzeto iz ove definicije zbog jednog od razloga navedenih u lokalnom zakonu.

(Definicija relevantna za KPU 1 i 10)

Smatra se da predmet može biti prepravljen za ispaljivanje sačme, zrna ili projektila delovanjem zapaljivog punjenja ako:

(a) ima izgled vatrenog oružja; i

(b) moguće ga je prepraviti zbog njegove konstrukcije ili materijala od kojeg je izrađen.

Izvor: Direktiva o vatrenom oružju (EU) 2021/555

3. **„Oružje”**, za potrebe Mape puta, znači vatreno oružje za vojnu i civilnu krajnju upotrebu, onesposobljeno oružje, vazdušno oružje, paradno i akustično oružje, oružje za uzbunjivanje i signalizaciju (saglasno definicijama iz Direktive o vatrenom oružju (EU) 2021/555).

(Definicija relevantna za KPU: 3, 4, 5, 9, 10, 11 i 12).

⁸ U najmanje jednoj jurisdikciji, termin „malokalibarsko i lako oružje” tumači se kao malo oružje i lako naoružanje u skladu sa njihovom Strategijom za kontrolu SALW-a.

4. **Naoružanje - „Konvencionalno oružje“** znači oružje koje nije „oružje za masovno uništenje“, koje ne spada u kategoriju biološkog, hemijskog, nuklearnog ili radiološkog oružja i koje će, u okviru Mape puta, obuhvatiti vojna sredstva u skladu sa Zajedničkom vojnom listom EU.

(Definicija relevantna za KPI 1 i 6)

Izvor: Ugovor o trgovini naoružanjem

5. **„Staro oružje i njihove replike“** definišu se u skladu sa lokalnim zakonom. U svakom slučaju, staro oružje neće obuhvatati oružje proizvedeno posle 1899. godine.

Izvor: Protokol UN o vatrenom oružju

6. **„Vojna sredstva“** znače robu i tehnologije koje se klasifikuju kao vojna roba ukoliko su namenski izrađene za vojnu upotrebu.

(Definicija relevantna za KPU 1)

7. **„Roba dvostruke namene“** znači robu, softver i tehnologiju koji se mogu koristiti i u civilne i vojne svrhe, i opisani su u Prilogu I Uredbe (EU) 2021/821 o uspostavljanju režima Unije za kontrolu izvoza, brokeringa, tehničke pomoći, prevoza i prenosa robe dvojne namene (prerađena verzija) a koja je izmenjena Uredbom 2023/ 2616.

(Definicija relevantna za KPU 1)

8. **„Eksplozivi“** znače materije i predmete koji se smatraju eksplozivima prema preporukama Ujedinjenih nacija o transportu opasnih materija i koji spadaju u Klasu 1 u skladu sa navedenim preporukama.

(Definicija relevantna za KPU: 3, 4, 5, 9, 10, 11 i 12)

Izvor: Direktiva (EU) 2014/28

9. **„Eksplozivi za civilnu upotrebu“** znače materije i predmete koji se smatraju eksplozivima prema preporukama Ujedinjenih nacija o transportu opasnih materija namenjenih za civilnu upotrebu, izuzimajući:

- eksplozive, uključujući municiju, koji su prema lokalnom zakonu, namenjeni za upotrebu od strane oružanih snaga ili policije;
- pirotehnička sredstva obuhvaćena Direktivom 2013/29/EU i relevantnim zakonom;
- municiju.

(Definicija relevantna za KPU 1)

Izvor: Direktiva (EU) 2014/28

10. **„Pirotehničko sredstvo“** znači svako sredstvo koje sadrži eksplozivne supstance ili eksplozivnu smešu namenjene za stvaranje toplote, svetlosti, zvuka, gasa ili dima ili kombinaciju takvih efekata kroz samoodržive egzotermičke hemijske reakcije.

(Definicija relevantna za KPU 1)

Izvor: Direktiva (EU) 2013/29

11. **„Prekursori eksploziva“** znače hemijske supstance koje se mogu koristiti u legitimne svrhe, ali se mogu zloupotrebiti za proizvodnju improvizovanih eksploziva.

(Definicija relevantna za KPU 1)

12. Za termin „**Municija**” primenjivaće se dve definicije u zavisnosti od potreba izveštavanja o ključnim pokazateljima učinka:
- (a) „**Municija**” znači patrone (kompletna zrna) za malokalibarsko i lako oružje, metke ili projekte koji se koriste za vatreno oružje.
(Definicija relevantna za KPU: 3, 4, 5, 6, i 11)
- (b) „**Municija**” znači patrone (kompletna zrna) za malokalibarsko i lako oružje, metke ili projekte koji se koriste za vatreno oružje. TERMIN NE OBUHVATA: eksplozivne granate, mine i rakete za lako oružje, kao ni mobilne nosače raketa ili granata za protiv-vazdušne i protivtenkovske sisteme.
(Definicija relevantna za KPU 10 i 12).
13. „**Nedozvoljena trgovina vatrenim oružjem**” znači uvoz, izvoz, nabavku, prodaju, isporuku, premeštanje ili prenos vatrenog oružja i njegovih delova, sklopova i municije, sa ili preko teritorije jedne države koja je strana u Protokolu UN o vatrenom oružju na teritoriju druge države koja je strana u Protokolu, u slučaju da jedna od tih država to nije odobrila u skladu sa uslovima Protokola UN o vatrenom oružju, ili ukoliko vatreno oružje nije označeno u skladu sa članom 8. ovog Protokola.
(Definicija relevantna za KPU 3)

14. **„Nedozvoljena proizvodnja“** znači sledeće slučajeve proizvodnje ili sklapanja vatrenog oružja, njegovih delova, sklopova ili municije:
- i. od delova i sklopova koji su nezakonito nabavljeni;
 - ii. bez licence ili dozvole od nadležnih vlasti države koja je strana u Protokolu UN o vatrenom oružju gde se vrši proizvodnja ili sklapanje; ili
 - iii. bez označavanja vatrenog oružja prilikom njegove proizvodnje, koje je predviđeno u članu 8. Protokola UN o vatrenom oružju.

(Definicija relevantna za KPU 3)

Izvor: Protokol UN o vatrenom oružju

ROADMAP

FOR A SUSTAINABLE SOLUTION TO THE ILLEGAL POSSESSION, MISUSE
AND TRAFFICKING OF SALW, THEIR AMMUNITION AND EXPLOSIVES

IN THE WESTERN BALKANS BY 2030

UNDP SEESAC
Bulevar Zorana Đinđića 64, 11070 Belgrade, Serbia
seesac@undp.org
Office: +381 (11) 4155 300
www.seesac.org